

1. ΣΥΝΘΕΣΗ ΛΕΞΕΩΝ

ΤΟ Α΄ ΣΥΝΘΕΤΙΚΟ μπορεί να είναι :

ουσιαστικό	νερόμυλος
επίθετο	καλοκαίρι
Ρήμα	φυγόδικος
αριθμητικό	πεντάμηνο
επίρρημα	πανωφόρι
πρόθεση	αφοπλίζω[από +οπλίζω]
αντωνυμία	αυτοκίνητο

Όταν το Β΄ συνθετικό είναι:	Η σύνθετη λέξη μπορεί να είναι:
Ουσιαστικό	Ουσιαστικό : εξώπορτα Επίθετο : καλόκαρδος Επίρρημα : μεσοπέλαγα
Ρήμα	Ρήμα : σιγοτραγουδώ Ουσιαστικό : λαχειοπώλης Επίρρημα : μονορούφι
Επίθετο	Επίθετο : γλυκόξινος
Μετοχή	Μετοχή: ηλιοκαμένος
Επίρρημα	Επίρρημα : μεθαύριο

- Το είδος του β΄ συνθετικού καθορίζει και το γραμματικό είδος της σύνθετης λέξης που προκύπτει
- Οι λέξεις οδύνη, όλεθρος, ομαλός, όνομα [αρχαίος τύπος όνουμα], όροφος, ορυχείο , όταν γίνονται β΄ συνθετικά ή μετέχουν στην παραγωγή λέξεων με αχώριστα μόρια , τρέπουν το αρχικό ο σε ω π.χ. ανώδυνος, πανωλεθρία, τριώροφος, μεταλλωρυχείο
- Στη σύνθεση συνήθως μεσολαβεί το συνδετικό φωνήεν –ο και ενδέχεται να μετακινηθεί ο τόνος [φεγγάρι +φως=φεγγαρόφωτο]

2. ΛΑΪΚΑ ΚΑΙ ΛΟΓΙΑ ΑΧΩΡΙΣΤΑ ΜΟΡΙΑ

❖ ΛΑΪΚΑ ΑΧΩΡΙΣΤΑ ΜΟΡΙΑ

<u>αχώριστο μόριο</u>	<u>ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ</u>	<u>ΣΗΜΑΣΙΑ</u>
<u>α-</u> [πριν από σύμφωνο] <u>ανα-</u> [πριν από σύμφωνο] <u>αν-</u> [πριν από φωνήεν]	άκακος αναδουλειά άνισος	άρνηση ή στέρηση εκείνου που δηλώνεται από το β΄ συνθετικό
<u>ξε-</u>	ξεμυτίζω ξετρελαίνομαι ξεπουλώ ξεκουράζω	έξω πολύ εντελώς στέρηση
<u>ανα-</u> [=πρόθεση]	ανασηκώνω αναδάσωση αναρωτιέμαι	επάνω πίσω,πάλι [διάφορα]

❖ ΛΟΓΙΑ ΑΧΩΡΙΣΤΑ ΜΟΡΙΑ

<u>αχώριστο μόριο</u>	<u>ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ</u>	<u>ΣΗΜΑΣΙΑ</u>
αιι-	αικίνητος	πάντοτε, αδιάκοπα
αμφι-	αμφιθέατρο αμφιβάλλω	από τα δύο μέρη, γύρω, διχασμός
αρτι-	αρτισούστατος	πριν από λίγο
αρχι-	αρχιμηλιά	πρώτος, ανώτερος
δια-	διαβαίνω διακηρύττω διασπώ	ανάμεσα παντού διάλυση
διχο-	διχογνωμία	μοιρασμένος σε δυο
δυσ-	δυσαναλογία δυσφημώ	δύσκολος-α κακός-ά
εισ-	εισβάλλω	κίνηση μέσα
εκ-,εξ-	εκφράζω εκχερσώνω έκπληκτος	έξω αλλαγή πολύ
εν-[εμ-,εγ-,ερ-]	ενήλικος έγγαμος, έρρινος	μέσα
ενδο-	ενδόμυχος	μέσα
επι-[επ-,εφ-]	επιτραπέζιος εφάπτομαι	επάνω
ευ-	ευκαιρία ευέξαπτος	καλός-ά εύκολος-α
ημι-	ημιμάθεια	μισό
ομο-	ομόθρησκος	μαζί, που έχει το ίδιο
οψι-	οψιμάθεια	αργά
περι-	περικυκλώνω περίφημος	γύρω πολύ
προ-	προτύλαια προϊστάμενος προφανής	προτεραιότητα ανωτερότητα επιτατική σημασία [έμφαση]
συν-[συλ-,συγ-,συμ-,συρ-, ,συσ-]	σύντροφος συμμετέχω συλλαλητήριο, συρροή	μαζί
τηλε-	τηλέφωνο	μακριά
υπο-[υπ-,υφ-]	υφήλιος υποδηλώνω υπόκρουση υποχωρώ	από κάτω κρυφά, λίγο συνοδεία πίσω
υψι-	υψίφωνος	ψηλά, ψηλός

Τις λέξεις που παράγονται από σύνθετα τις ονομάζουμε παρασύνθετα [σιδηροδρομικός]